

Literară * Politică * Economică * Socială

Redacția și administrația: Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36 * Telefon: 769

100 de ani dela nașterea lui Gh. Pop de Băsești

— Semnificația unei comemorări —

În ziua de 4 August, zi de Duminică și de reconfortare sufletească, gândul Ardealului și al țării întregi, a pornit pe drumurile Sălajului, în spre comuna Băsești, spre a sărbători așa cum se cuvine împlinirea a 100 de ani dela nașterea celui care viața întreagă a fost unul dintre pilonii cei mai de seamă ai partidului național român din Ardeal, pe care în amurgul vieții l-a călăuzit cu chibzuință lui de președinte neînfricat.

E de sigur semnificativ faptul de a vedea generațiile tinere, ostentând în spre locul de veșnică odihnă al marilor predecesori. În vârtoarea vieții și în toiul luptelor fratricide, asemenea roculegeri pot constitui o binevenită reconfortare sufletească p. u mai buna înțelegere a lucrurilor și pentru adâncirea iubirei de țară și de neam. Căci unde, mai mult decât în Băsești lui Gheorghe Pop, se pot prinde puteri de viață nouă? Și al cui testament politic poate fi urmat cu mai multă convingere că drumul nu este greșit și că ținta finală, ținta biruinței, nu este departe? E o adevărată fericire că în cumplite vremuri de restriște, poporul românesc din Ardeal a avut oameni de talia dispărutului, oameni prin cari candela credinței naționale a rămas veșnic nestinsă, indicând generațiilor viitoare ceace aveau de făcut.

Din acest punct de vedere Sălajul poate fi socotit un adevărat cuib de vulturi, un ținut care pentru fiecare vreme a știut să ne dea omul de care aveau nevoie. Căci iată, în 1848 țărănimia ardeleană ridică steagul pentru promovarea idealului național și pentru drepturi. În fruntea ei se găsea Simion Bărnuțiu, sălăjan de origine. Au venit apoi vremurile în care între români și unguri, fanatizați de realizarea dualismului și porniți pe necugetate prigoane, — se rup toate punctele de înțelegere și ostile ajung să stea față în față. Sălajul își spune și acum cuvântul. Prin glasul neînfricat a lui Gheorghe Pop dela Băsești, el opune un veto categoric tendințelor de cutropire și de înjosire a neamului românesc, organizând acea rezistență care avea să ducă la biruința cea mare. La adânci bătrânețe steagul conducerii cade din mâinile oboseite ale bătrânului luptător, care asemenea biblicului Simion a ajuns să vadă minunea cu ochii, însă el este ridicat iarăși de un sălăjan, de d. Iuliu Maniu care avea să întronizeze în România întregită o politică de demnitate morală și de occidentalizare a unei țări care prea mult se calicise sub împilările atâtor stăpâniri streine.

De trei ori țara era în cumplită cumpănă, de trei ori Sălajul scoate din sânul lui pe omul providențial care avea să ducă poporul la biruință.

Cu ocazia comemorării dela Băsești, la care au venit, dela mari depărtări, mii de țărani, dimpreună cu numeroși intelectuali, spre a aduce omagii binemeritat lui Badea Gheorghe, s'a invocat trecutul glorios și s'a fixat, odată în plus, meritul omului de mare valoare.

Sălăjanului Gheorghe Pop de Băsești i-a revenit greaua sarcină dar și onoarea de a lupta pentru neam și lege în vremurile cele mai grele. În anul 1880 el inițiază o întrunire în casele dr.-ului Ion Rațiu și pledează pentru contopirea organizațiilor politice ale Ardealului cu cele din Banat. În

aceasta calitate Gheorghe Pop de Băsești poate fi socotit nu numai un inițiator ci și un adevărat naș a Partidului național român, ce a luat ființă în anul 1881.

În această epocă împilările nu mai cunoșteau margini. O parte din fruntași militau pentru o altă tactică decât cea a Mocionestilor din Banat, militau pentru strigarea nedreptăților în fața lumii întregi, pentru ca statele civilizate să ia aminte și să întindă românilor transilvăneni o mână de ajutor spre a-și putea croi o soartă mai bună. Se pune acum problema Memorandumului, la realizarea căruia Gheorghe Pop de Băsești a avut un loc de frunte și pentru care el a cunoscut, timp de un an și mai bine, toată urgia temnițelor maghiare dela Seghedin și Vaș.

Din aceste închisori Gheorghe Pop s'a întors și mai întărit sufletește și mai oțelit trupește pentru a continua lupta în vederea victoriei. Totuși, urmează o oarecare perioadă de tăcere, până când în 1902 drul Rațiu moare iar Badea Gheorghe Pop de Băsești, ca cel mai indicat, îi ia locul.

Acum, pe cuprinsul Ardealului mijau idei noi, din punct de vedere politic, Generația nouă, condusă și reprezentată prin Iuliu Maniu și alții, a reușit să cucerească opinia publică pentru abandonarea pasivității față de parlamentul din Budapesta, lărgindu-se și complectându-se totodată programul din 1881, prin acceptarea ideii unei autonomii naționale pe seama întregului popor român din Ungaria.

Firește că mulți bătrâni s'au opus acestui curent, ei rămânând fideli idealurilor de luptă din epoca tinereței. Gheorghe Pop de Băsești se numără printre puținii cari au înțeles porunca vremii; el s'a transformat în un exponent al politicii pasive ajungând ca, la 70 de ani, să dețină importantul post de președinte al partidului național, grea și cu răspundere demnitate pe care nu a abandonat-o până în ziua de 1 Decembrie 1918.

În acea zi memorabilă, cu lacrimi în ochi, în cetatea dela Alba-Iulia, ocrotită de umbra lui Mihai Bravul, bătrânul luptător ardelean, sdrobind lacrimi de fericire în colțul genelor, a depus steagul partidului național român în mâinile Marelui Sfat Național care avea să mijlocească apoi unirea pe veci cu patria mamă.

Ce viață frumoasă, demnă și rodnică în fapte. Omul a împreunat lupta politică intransigentă cu seninătatea unui suflet nobil și a contribuit cu întreaga lui avere la chivernisirea Mitropoliei Blajului și la susținerea gimnaziului care era amenințat în însăși existența lui.

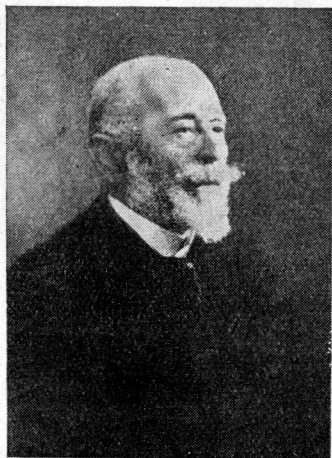
La Băsești, memoria lui Gh. Pop a fost evocată și prin glasul dlui Iuliu Maniu, succesorul lui Badea Gheorghe la președinția partidului național român.

A închis ochii în Sălajul lui iubit, într'o vreme când mitralierele bolșevicilor unguri răsunau la numai câțiva klm. depărtare și ciuruiău turla bisericuței în satul lui natal.

Ce viață frumoasă, demnă și mare în fapte, pildă vie pentru toate generațiile viitoare, a avut acela pe care fiii României întregite l-au comemorat într'o pioasă adunare în ziua de 4 August 1935 la Băsești!

Lui Gheorghe Pop de Băsești, întreaga noastră recunoștință și admirație!

CORNELIU ALBU.

Gheorghe Pop de Băsești